

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
"Средняя общеобразовательная школа с. Брут"
Правобережного района Республики Северная Осетия - Алания**

РАССМОТРЕНО

зам. директора по УВР

 Ривоненко Н.У.
31 августа 2023 г.

Тибилова Ж.Ш..

№ 74 от «01» 09 2023 г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
«Родной(осетинский) язык»
для 9 класса основного общего образования
на 2023- 2024 учебный год

Учитель: Дзагоева Маргарита Тамерлановна

с. Брут 2023г.

Ныстуан ахуырадон программæмæ ирон æвзагæй 9 къласы

Предметы актуалондзинад

Æвзаг у адæмы уд æмæ зонд: цалымæ сæвзаг цæра, уæдмæ цæрынц адæм дæр, рæзы сæмæ фидар кæны сæ национ культурæ, сæ национ хисæмбарынад.

Ирон æвзаг у нæ республикæйы паддзахадон æвзагтæй иу, ирон адæмы мадæлон æвзаг. Куыд уырыссаг, афтæ ирон æвзаг дæр у **филологон циклы** иу хай æмæ рæзын кæны скъоладзауы коммуникативон культурæ, æххуыс ын кæны йæ ныхасы рæзтæн, уæрæх ын кæны йæ дунембарынад, хъомыл æй кæны нæ адæмы хуыздæр традицитæ æмæ æгъдæуттыл. Ирон сæвзаг ахуыр кæнын, уымæй, куыд сæмбæлы, афтæ пайда кæнын у стыр ахъаз фæсивæды патриотизмыл хъомыл кæнын, фидæны сæхсæнад аразджытæ цæттæ кæныны хъуыддаджы. Мадæлон сæвзаг зонын у нæ культурæйы ахсджиагдæр фæрæзтæй иу.

Ирон æвзаг ахуыр кæныны нысантæ:

- ахуырдаутæн æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинæдтæ раттын; бацамонын, алы адæмæн дæр йæ æвзаг йæ национ хæзна кæй у, хъахъхъæнын æй кæй хъæуы;
- ахуырдауты дзырдутæ æмæ грамматикон зонындзинæдтæ фæхъæздгæдæр кæныныл бакусын;
- дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл бакусын, скъоладзауты коммуникативон арахстдзинæдтæ æмæ зонындзинæдтæ фæуæрæхдæр кæнын;
- литературон æвзаджы нормæтимæ базонгæ кæнын, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæныныл ахуыр кæнын.

Ирон æвзаджы 9 къласы ахуырадон программæ арæзт у:

- Уæрæсейы Федерацийы закон «Ахуырады тыххæй»;
 - Ног ахуырадон стандарттæ;
 - Цæгат Ирыстон-Аланийы модернизацийы комплексон проект;
 - Ирон национ ахуырады концепци;
 - Приоритетон национ проект «Нæ ног скъола»;
 - Республикон программæ «Ирон æвзаг æмæ литературæ 1-11 кълæстæн»; йæ автортæ: **Тахъазты Харум, Дзампарты Ларисæ, Дзодзыккаты Зæидæ, Цопанты Ритæ.**
- Программæ сфидар кодта Республикæ Цæгат Ирыстоны – Аланийы Иумæйаг сæмæ профессионалон ахуырады министрад.

- «Ирон æвзаг» 9 кълас. Автор: Тахъазты Харум. Дзæуджыхъæу. 2012

Программæмæ гæсгæ мадæлон æвзаг ахуыр кæныны фæстиуджытæ сты ахæмтæ:

Удгоймагон (личностные) фæстиуджытæ:

- 1) скъоладзау хъуамæ бамбара, ирон æвзаг ирон адæмы национ-культурон хæзна кæй у, уый; мадæлон æвзаджы ахадзындинад стыр кæй у адæймаджы интеллектуалон æмæ сфæлдыстадон гæнæнтæ райрæзынæн, удварн хъæздгæдæр кæнынæн;
- 2) бамбарын ирон æвзаджы эстетикон нысаниуæг; рæзын кæнын мадæлон æвзагæн аргъ кæнын, хи æвзагæй сæрыстыр уæвыны æнкъарæнтæ; ирон æвзаг ирон адæмы стырдæр

хæзнатæй иу кæй у, уый бамбарын; æвзаджы сыгъдæгдзинад æмæ культурамæ бæрнон цæстæй кæсын фæцалх уæвын;

3) ныхас кæнгæйæ, ирон æвзаджы дзырдурат æмæ грамматикон мæдзæлттæй раст пайда кæнын; хи ныхасмæ хъус дарын.

Метапредметон фæстиуджытæ сты:

- ныхасы хуызтæй пайда кæнынмæ арæхсын: хорз æмбарын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы мидис (ныхасы сæр, тексты темæ, сæйраг хъуыды; сæйраг æмæ уæлæмхасæн информаци);

- стилистикон æгъдауæй æмæ сæ жанртæм гæсгæ алыхуызон чи у, ахæм тексттæ кæсын зонын (æвзаргæ каст, æмбаргæ каст æмæ æнд.);

- бакаст æрмæгæй (Интернетæй, дзыллон информацион фæрæзтæй, ахуырадон компакт-дисктæй) хъæугæ информаци равзарын зонын, алыхуызон дзырдураттæй пайда кæнынмæ арæхсын;

- арæхсын темæмæ гæсгæ æрмæг сæмбырд кæнынмæ, раст фæткыл æй равæрынмæ; хибарæй хъæугæ информаци ссарынмæ;

- алыхуызон текстты мидис кæрæдзиуыл барын, сæ стилистикон æмæ æвзаджы хицæндзинæдтæ иртасын;

- текст хи ныхæстæй радзурынмæ, текстæн пълан бацæттæ кæнынмæ, конспект ныффыссынмæ, аннотаци бацæттæ кæнынмæ;

- ныхасы уавæрмæ гæсгæ аразын, сæ функционалон хуызтæ, стилистикон ахуырст æмæ жанртæм гæсгæ алыхуызон чи сты, ахæм тексттæ;

- тексты арæзтмæ хъус даргæйæ, хи хъуыдытæ фысгæ æмæ дзургæ ныхасы хуызы æргом кæнынмæ;

- монологон ныхас (таурæгъ, æрфыст, тæрхон) аразынмæ; диалогон ныхасæй пайда кæнынмæ;

- хи ныхас аразын литературон æвзаджы орфоэпион, лексикон, грамматикон, стилистикон нормæтæм гæсгæ; фысгæ ныхасы пайда кæнын орфографион æмæ пунктуацион æгъдæуттæй (нормæтæй);

- дзургæйæ ныхасы этикетон нормæтæм хъус дарын;

- ахуырты рæстæг хи ныхасы хъæд æмæ мидисмæ хъус дарын зонын, хи ныхасы рæдыдтытæ раст кæнынмæ арæхсын; хи арæзт тексттæ редакци кæнын зонын;

- ахуырты (урокты) рæстæг æмгæртты 'хсæн раныхас кæнынмæ арæхсын; арæхсын чысыл доклад кæнæ рефераты мидис раггом кæнынмæ; диспутты æмæ быцæуты архайын зонын, хи хъуыдыйы растдзинад бафидар кæнынмæ арæхсын.

Предметон фæстиуджытæ сты:

1) æвзаджы сæйраг функцитæ иртасын; ирон æвзаджы паддзахадон нысаниуæг цæй мидæг ис, æвзаг æмæ адæмы культурæйы бастдзинад цы нысан кæны, мадæлон æвзаджы ахаддзинад адæймаджы царды;

2) ирон æвзаджы наукон бындуртæ; ирон æвзагзонынады хæйттæ æмæ иуæгтæ, сæ бастдзинад;

3) лингвистикæйы бындурон æмбарынадтæ: лингвистикæ æмæ йæ сæйраг хæйттæ; æвзаг æмæ ныхас, дзургæ æмæ фысгæ ныхас; монолог, диалог æмæ сæ хуызтæ; ныхасы уавæр; хуымæтæг ныхасы, наукон, публицистикон, официалон-хъуыддаджы стилитæ; аив литературæйы æвзаг, ныхасы функционалон хуызтæ (таурæгъон, æрфыстон, тæрхон),

текст, текстты хуызтæ; æвзаджы сæйраг иуæгтæ, сæ 'ууæлтæ æмæ хицæндзинæдтæ, ныхасы мидæг сæ пайда кæнын;

4) ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологийы нормæтæ зонын, ирон литературон æвзаджы нормæтæ (орфоэпион, лексикон, грамматикон, орфографион, пунктуацион) зонын, ныхасы этикетон нормæтæ зонын, раст сæ пайда кæнын;

5) æвзаджы сæйраг иуæгтæ æмæ грамматикон категоритæ зонын, иртасын сæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæнын;

6) дзырды алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, морфемикон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион) зонын, дзырdbаст æмæ хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст, текстты иумæйаг æвзæрст кæнынмæ арæхсын;

7) лексикон æмæ грамматикон синонимтæ иртасын, хи ныхасы мидæг сæ пайда кæнын зонын;

8) мадæлон æвзаджы эстетикон функцитæ иртасын, аивадон литературон уацмысы текст æвзаргæйæ, ныхасы эстетикон ахуырст иртасын зонын.

Скъоладзауты арæхстдзинæдтæ (компетенцитæ):

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амонь, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинад (компетенци) – зонын мадæлон æвзаджы наукон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы нормæтæ; бакусын дзырдуат хъæздыг кæныныл, райсын грамматикон зонындзинæдтæ; æвзаджы иуæгтæн анализ кæнынмæ арæхсын, æвзаджы дзырдуæттæй пайда кæнын зонын.

Культурæамонынады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг ирон адæмы культурæимæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; æвзаджы бастдзинад истори æмæ адæмы культурæимæ зонын, ирон ныхасмы этикетон нормæтæ зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын

9 кълæсы ахуырадон программæйы курс аразгæйæ, хъусдард цæуы алыхуызон арæхстдзинæдтæ 5-9 кълæсты ахуырадон программæмæ.

9 кълæссæн фæлхатгонд цæуынц хицæн грамматикон категоритæ: фонетикæ, лексикæ, дзырдарæзт, морфологи, Чиныг кæй нæй, уый тыххæй пайдагонд цæуы ныхасы – тематикон урочытæй. Текстты бындурон фæлхатгонд цæуы грамматикон æрмæг, стæй цæуы текстты концептуалон анализ. Текст ма æххæст кæны хъомыладон хæстæ дæр. Иумæйаг методикæйы скъоладзауты ныхасы рæзтыл куыст фæрæвдздæр кæнына æмæ амоньнæ текстимæ баст фæлтæрæнтæй пайда кæнын.

9 кълæсы ирон æвзаджы программæйы мидис.

Вазыгджын хъуыдыйады грамматикон хицæндзинæдтæ хуымæтæг хъуыдыйадæй. Вазыгджын хъуыдыйады классификацийы хуызтæ æмæ сæ принциптæ. Бастдзинады фæрæзтæ вазыгджын хъуыдыйады. Синтаксисон ахастытæ вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Вазыгджын хъуыдыйад иртасыны фарст ирон æвзагзонынады. БВХъ структурон-семантикон хицæндзинæдтæ. Бастдзинады фæрæзтæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады. БВХъ иугæнæг ахастытимæ; бæттæгтæ; структурон хицæндзинæдтæ. БВХъ ныхмæвæрды ахастытимæ; бастдзинады фæрæзтæ, структурон хицæндзинæдтæ. БВХъ дихон ахастытимæ; бастдзинады фæрæзтæ; структурон хицæндзинæдтæ. БВХъ-тæ градацион æмæ æрбаиугæнæн ахастытимæ; бастдзинады фæрæзтæ. ДВХъ иртасыны фарст ирон синтаксисы. ДВХъ грамматикон хицæндзинæдтæ. Бастдзинады фæрæзтæ ДВХъ-ы. ДВХъ

уәләмхәст хәйтты дзырдон әмә хъуыдыйадон бастдзинадимә. ДВХъ-ы структурон-семантикон классификаци. Әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйады фарст иумәйаг әмә ирон әвзагзонынады. ӘВХъ әхгәд әмә гом структураимә; бастдзинады фәрәзтә. Бирәхайон вазыгджын хъуыдыйад. Вазыгджын синтаксисон конструктитә. Период. Вазыгджын синтаксисон әнәхъән. Дзырдты рәнхъәвәрд хуымәтәг әмә вазыгджын хъуыдыйәдты. Пунктуаци. Әрхәцән нысәнттә вазыгджын хъуыдыйады. Комкоммә ныхас. Фәрссаг ныхас. Диалог. Цитатә. Абзац.

Сәйраг домәнтә 9- әм къласы ахуыргәенинәгты зонындзинәдтә әмә арәхстдзинәдтәм.

Ахуыргәенинаг курс сахуыр кәныны фәстә **хъуамә зона:**

- хуымәтәг хъуыдыйады дих загъды нысанмә, эмоционалон ахуырстмә, арәзтмә гәсгә;
- иувәрсыг хъуыдыйәдты струкутрон-семантикон хицәндзинәдтә;
- әнәххәст хъуыдыйәдты структурон-семантикон миниуджытә;
- хъуыдыйады уәнгтә иртасыны уавәртә;
- хуымәтәг хъуыдыйады әрхәцән нысәнттә әвәрыны әгъдәуттә;
- вазыгджын хъуыдыйады әмбарынады мидис;
- вазыгджын хъуыдыйәдтә дих кәныны принциптә;
- бастдзинады фәрәзтә вазыгджын хъуыдыйады;
- синтаксисон ахастытә вазыгджын хъуыдыйады;
- вазыгджын хъуыдыйәдты структурон-семантикон хуызтә; вазыгджын хъуыдыйады әрхәцән нысәнттә әвәрыны әгъдәуттә;

хъуамә арәхса:

- иувәрсыг хъуыдыйады равзарынмә;
- әнәххәст хъуыдыйад равзарынмә;
- вазыгджын хъуыдыйады хуыз сбәрәг кәнынмә;
- вазыгджын хъуыдыйадән синтаксисон анализ скәнынмә;
- хуымәтәг вазыгджынгонд әмә вазыгджын хъуыдыйәдты әрхәцән нысәнттә раст сәвәрынмә;
- алыхуызон дзырдуәттәй раст пайда кәнынмә;
- бәлвырд темәйыл доклад кәнә хъусынгәенинаг цәттә кәнынмә;
- теоретикон фәрстытыл дзургәйә, хи хъуыдытә зәгъынмә;
- дисциплинайы бәлвырд темәйән реферат скәнынмә, зонадон литературәйә пайда кәнынмә.

Ахуыры рәстәджы пайдагонд цәудзысты репродуктивон и продуктивон ахуыры методтә:

- информацион технологи;
- цәстуынгә әрмәг,
- ИКТ,
- уацмыстәм иллюстраци,
- амонән литература.

Әрмәг куыд әмбәрстгонд әрцыд, уый сбәрәг гәнәны хуызтә:

тест саразын; фысгæ, дзургæ дзуæппытæ; нывæцæн, изложени.

Контролы формæтæ

- индивидуалон
- къордæй
- фронталон

Контролы хуызтæ

- развæлгъау
- æрвылбон
- тематикон
- контролон

Урочыты хуызтæ:

- урок-ног æрмæг амынд
- урок-практикон куыст

Къæлендарон – тематикон пълан ирон æвзагæй 9 кълас

№	Сæргонд	Сахат	Нымæц	Урочы темæ	Фæстиуджытæ
1	Æрмæг фæлхат	1	7.09	Ирон æвзаг куыд наукæ. Æвзаджы хæйттæ, сæ хицæндзинад.	Зоной: ныхасы хуызтæй (хъусын, кæсын, дзурын, фыссын) арæхстджындæрæй пайда кæнын.
		1	14.09	Дзырдбаст æмæ хъуыдыйад.	Зоной: дзырдбæстыты æмæ хъуыдыйæдты синтаксисон анализ Арæхсой:тексты иумæйаг æвзæрст бацамонынмæ, пайда сæ кæнынмæ
		1	21.09	Орфограммæтæ сæмæ пунктограммæтæ фæлхат	Зоной: æвзаджы сæйрагдæр стилистикон æмæ лексикон-фразеологион фæрæзтæй, литературон æвзаджы нормæтæй (орфоэпион, лексикон, грамматикон, орфографион, пунктуацион)пайда кæнын,раст фыссынмæ арæхсын.
2.	К/К	1	28.09	Бацæуæн контролон диктант грамматикон хæстимæ	Растфыссынады æгъдæуттæ сбæрæг кæнын
3.	Вазыгджын хъуыдыйад.	1	5.10	Вазыгджын хъуыдыйады хуызтæ.	Вазыгджын хъуыдыйад раст хъæлæсы уагъæй кæсын.
		1	12.10	Бæттæгджын вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ	Вазыгджын хъуыдыйад раст хъæлæсы уагъæй кæсын.
4.		1	19.10	Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйæдты.	Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйæдты æхсæн раст æвæрын.
5.	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад.	1	26.10	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ иугæнæг бæттæгтимæ.	Зоной: раст æвæрын æрхæцæн нысæнттæ æмæ схемæтæ аразын.
		1	9.11	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ ныхмчрды бæттæгтимæ.	

		1	16.11	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ дихон бæттæгтимæ.	
		1	23.11	Бабæгæвазыгджын хъуыдыйæдты пунктуаци æмæ схемæтæ.	
		1	30.11	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты æвзæрст.	
6.	К/К	1	7.12	Контролон диктант бабæтгæвазыгджын хъуыдыйадæй.	Сбæрæг кæнын зонындзинадтæ æмæ арахстдзинадтæ бабæтгæвазыгджæн хъуыдыйадæй.
7.	Домгæвазыгджын хъуыдыйад	1	14.12	Домгæвазыгджын хъуыдыйады æмбарынад. Бæттæгтæ æмæ бæттæг дзырдтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады. Сæ хицæндзинадтæ.	Зоной: домгæвазыгджын хъуыдыйад, иртæстгод уæнгтæ кæм уа, ахæм синонимон хуымæтæг ххъуыдыйадæй ивын. Арахсой: дыууæ хуымæтæг хъуыдыйадæй, бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæй домгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ аразынмæ; ныхасы æмæ фысгæйæ пайда кæнын домгæваз-ын хъуыд-æй.
8.		1	21.12	Уæлæмхæст хъуыдыйады бынат домгæвазыгджын хъуыдыйады. Уæлæмхæст хъуыдыйады хуызтæ.	
9.	Н/Р/К	1	28.12	Изложени грамматикон хæсимæ	Домгæвазыгджын хъуыдыйæдтæй фысгæ ныхасы мидæг пайда кæныны куыст
10.		1		Бæрæггæнаены уæлæмхæст хъуыдыйады нысаниуæг.	Зоной: Домгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст. Синонимон бæттæгджын æмæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ аразын.
11.		1		Фадатон уæлæмхæст хæйтты нысаниуæг. Бынаты уæлæмхæст хай. Афоны уæлæмхæст хайы нысаниуæг.	
12.		1		Архайды хуызы уæлæмхæст хайы нысаниуæг. Æфсоны уæлæмхæст хайы нысаниуæг.	

13.		1		Нысаны уәләмхәст хайы нысаниуәг. Бадзырдон уәләмхәст хайы нысаниуәг. Ныхмәвәрды уәләмхәст хъуыдыйәдты насаниуәг.	<i>Арәхсой:</i> Домгәвазыгджын хъуыдыйад аразыныл куыст. Домгәвазыгджын хъуыдыйәдтә алыхуызон уәләмхәст хәйттимә аразынынмә.
14.		1		Къорд уәләмхәст хайы цы вазыгджын хъуыдыйады ис, уый хицәндзинад.	
15.	К/К	1		Афәдзы әмбисы административон контролон диктант.	
16.	Әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйәдтә.	1		Әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйады әмбарынад, йә хицәндзинад	Әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйәдтә әвзариныл куыст; къәдзыг, стәлф әмә къәдзыг әнәбәттәгвазыгджын хъуыдыйады. Тексты пунктуацион анализ. Зоной: Синонимон бәттәгджын әмә әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйәдтәй пайда кәнын.
17.		1		Къәдзыг, стәлф әмә къәдзыг әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйады әвәрыны әгъдәуттә.	
18.		1		Дыстәлфимә әнәбәттәг вазыгджын хъуыдыйады нысаниуәг.	
19.		1		Тексты пунктуацион анализ. Цухгонд әрхәцән нысәнттә әвәрыныл куыст.	
20.		1		Тире әнәбәттәг вазыгджын	
21.	Вазыгджын хъуыд- дтә бабәтгә әмә домгә бастдзинаәдтимә.	1		Вазыгджын хъуыдыдыйәдтә вазыгджын конструкциимә.	Вазыгджын хъуыдыйәдтә алыхуызон бастдзинадимә әвзариныл куыст; хъуыдыйәдтән схемәтә кәнын.
22.		1		Вазыгджын схемәтә аразын.	
23.		1		Растфыссынады әгъдәуттә сбәрәг кәнын.	
24.	К/К	1		Контролон диктант вазыгджын хъуыдыдыйәдтә вазыгджын конструкциимә.	
25.	Стиль, стилистикә.	1		Стиль, стилистикә әмә практикон	

	Ныхасы культура.			стилистикайы амбарынад. Ёвзаджы стильтæ. Публицистон стиль	
26.		1		Аив литературон стиль амæ официалон хъуыддаджы стиль.	
27.		1		Наукон стиль.	
28.		1		Дзургæ нихасы стиль.	
29.		1		Сæ стилистикон ахуырст алыхуызон кæмæн у, ахæм тексттæ аразыныл куыст.	
30.		1		Сæйраг домæнтæ дзургæ амæ фысгæ нихасмæ.	
31.	Ныхасы культура.	1		Этикетон нихасы амбарынад, йæ æууæлтæ.	Ныхасы рæдыдтытыл куыст: изложениты, сочинениты нихасы рæдыдты анализ. Диалогон нихасыл куыст, йæ хицæндзинадтæ.
32.		1		Диалогон нихас аив литературæйы.	
33.	Н/Р/К	1		Æлвæст изложени.	
34.	Ёвзаджы тыххæй иумæйаг зониæгтæ	1		Цы у амæ цæмæн хъæуы æвзаг. Цæмæй конд у æвзаг.	
35.	.	1		Æвзаг куыд равзæрд амæ куыд рæзы.	Наукон-популярон тексты бындурыл беседæтæ кæнын. Аив литературон текстты лексикон- фразеологион анализ.
36.		1		Æвзæгты хæстæгдзинад. Ирон æвзаджы бынат иннæ æвзæгты 'хсæн.	
37.		1		Ирон æвзагæн лæггадгæнджытæ- ахуыргæндтæ, сæ иртасæн куыстытæ.	
38.		1		Ирон литературон æвзаг амæ диалекттæ.	Рефераттæ амæ докладтæфыссын,раныхæстæ цæттæ кæнын ирон æвзаджы истори, лексика, фразеологи, стилистикайы тыххæй.
39.		1		Ёвзаджы ахадындзинад æхсæнадон царды.	
40.		1		Ёвзаджы рæзты бастдзинад æхсæнады рæзтимæ	
41.	Н/Р/К			Нывæцæн мадæлон æвзагыл «Мæлæн дын ма уæд,мадæлон æвзаг»	
42.	Æрмæг фæлхат кæнынаен	1		Фонетика. Иумæйаг амбарынад. Дамгъæуат. Мырты классификаци. Уæнг. Цавд.	Зонын: Мадæлон æвзагæн аргъ кæнын; æвзагзонынады сæйраг къæпхæнтæ; ирон
43.	10с.	1		Хъæлæсонты дих амæ растфыссынад.	

			Фонетикайы принциптæ фæлхат кæнын.	æвзагзонынады зынгæдæр ахуыргæнндты æмæ сæ раныхæстæ æвзаджы тыххæй. Арæхсын: хи хъуыдытæ мадæлон æвзагыл фыссынмæ.
44.		1	Дæргъвæтин æмхъæлæсонты растфыссынад .	
45.		1	Дзырды лексикон нысаниуæг. Бирæнысанон дзырдты хицæндзинад.	
46.		1	Иумæйаг æмбарынад ныхасы хæйтты тых-хæй. Сæ æмбарынад.	
47.		1	Ныхасы хæйтты растфыссынад.	
48.		1	Пунктограммæтæ æмæ Орфограммæты фæлхат	
49.		1	Вазыгджын синтаксисон иуæг. Тексты иумæйаг æвзæрсты фæтк.	
50.		1	Контролон диктант грамматикон хæстимæ.	

График реализации рабочей программы по осетинскому языку в 9 классе

№	Наименование разделов и тем	Всего часов	В том числе на:							Примерное количество тестовы, словарных диктантов
			урок и	Контрольных	Дата	Изложения	Дата	Сочинений	Дата	
1	Æрмæг фæлхат	5	4	<i>Бацæуæн контролон диктант</i>						
2	Вазыгджын хъуыдыйад	3	3							3

3	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад.	6	4	Контролн диктант б.вазыгджын хъуыдыйадæй.		Таурæгъон текстмæ æрфысты элементтæ бахæссын.			4
4	Домгæвазыгджын хъуыдыйад	17	16	Контролн диктант д.вазыгджын хъуыдыйадæй.					5
5	Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады.	18	17	Контролн диктант вазыгджын хъуыдыйадæй.					6
6	Æвзаджы тыххæй иумæйаг зонинагтæ	5	4	Контролн диктант вазыгджын хъуыдыйадæй.					3
7	Ныхасы культурæ.	8	7			Æлвæст изложени.		«Мæлæн дын ма уæд,мадæлон æвзаг»	2
8	Æрмæг фæлхат кæнынæн	6	5	Контролн диктант вазыгджын хъуыдыйады.					3
	Итого:	70	59	6		2		1	26

Оценочные материалы к контрольным диктантам по осетинскому языку в 9 классе.

№	Темæ	Сбæрæггæнинаг фарстатæ
1	Бацæусæн контролон диктант	Хъæлæсонты æмæ æмхъæлæсонты растфыссынад: Хъæлæсон о дзырды райдайæны; хъæлæсон е дзырды райдайæны; дзырдты райдайæны хъæлæсон у; дзырды райдайæны з кæнæ с-; æмхъæлæсонтæ дæргъвæтинай; дзырды кæрон дæргъвæтинæ æмхъæлæсонтæ. Морфологион принципы растфыссынад: сæ кæрæтты л, р, м, н, й, у цы дзырдтæн вæййы, уыдоны, бирæон нымæц аразгæйæ; фæсæфтуантæ -аг, -ад, -он-ы разæй æмхъæлæсонтæ; барæн бæрцы фæсæфтуан -дæр миногонты æмæ фæрсдзырдтыразæфтуантæ а-, ра-, ба-, æрба- æфтыд; вазыгджын мивдисджытæй арæзт номдартæ, миногонтæ, миногмитæ æмæ фæрссагмитæ; разæфтуан фæ- æфтыд; разæфтуан æнæ- æфтыд; æппæрцæг номивджыты; мивдисджыты ивгъуыд афоны кæрæтты; мивдисджыты ивгъуыд афоны бындур -вд кæнæ –гъ; мивдисджыты ивгъуыд афоны бындурты фæсæфтуантæ -т кæнæ

		–ст; фæсæфтуан -д-йы фæрцы арæст; вазыгджын мивдисджыты æххуысгæнæг мивдисæг уæвын мивдисджыты æнæцæсгомон формæты; разæфтуан ны- æфтыд
2	Контролн диктант б.в. хъ.	Морфологион, фонетикон, бадзырдон принципыл растфыссынадтæ. Æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты. Хицæнгæнæн æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты.
3	Контролн диктант д.в. хъ.	Морфологион, фонетикон, бадзырдон принципыл растфыссынадтæ. Æрхæцæн нысæнттæ домгæвазыгджын хъуыдыйæдты.
4	Контролн диктант в. хъ.	Морфологион, фонетикон, бадзырдон принципыл растфыссынадтæ. Æрхæцæн нысæнттæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдты.
5	Контролн диктант в.хъ	Морфологион, фонетикон, бадзырдон принципыл растфыссынадтæ. Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйæдты вазыгджын конструкцийæ.
6	Контролн диктант в. хъ.	Морфологион, фонетикон, бадзырдон принципыл растфыссынадтæ. Æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты. Хицæнгæнæн æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты.
7	Таурæгъон текстмæ æрфысты элементтæ бахæссын.	Тексты структурæ; Текстæн пылан аразын; тексты аивгæнæн мадзæлттæ; ныхасы культурæ æмæ иумæйаг культурæ ; бæлвырд ныхасы ситуацийы хъæугæ æвзагон мадзæлттæй пайда кæныны мидис бæлвырд фæткмæ гæсгæ фыст; ныхасы грамматикон хæрзхæддзинад; бæлвырд темæмæгæсгæ фыссын; хъуыдытæ кæрæдзиуыл раст бастæй ныффыссын; бæлвырд стильмæ гæсгæ ныхас саразын; дзырдтæй хъуыдыйы раст спайда кæнын; дзырбæстытæ æмæ хъуыдыйæдтæ грамматикон домæнтæм гæсгæ раст аразын; мидисы фæткæвæрд раст æвæрын
8	Æлвæст изложени.	Тексты сæйраг хъуыды æвдисæг хæйтт; бæлвырд темæмæ гæсгæ фыссын; текстæн пылан аразын; хъуыдытæ кæрæдзиуыл раст бастæй ныффыссын; бæлвырд стильмæ гæсгæ ныхас саразын; дзырдтæй хъуыдыйы растспайда кæнын; дзырбæстытæ æмæ хъуыдыйæдтæ грамматикон домæнтæм гæсгæ раст аразын; мидисы фæткæвæрд раст æвæрын
9	Нывæцæн «Мæлæн дын ма уæд, мадалон æвзаг»	Тексты структурæ; тексты аивгæнæн мадзæлттæ; ныхасы культурæ æмæ иумæйаг культурæ ; бæлвырд ныхасы ситуацийы хъæугæ æвзагон мадзæлттæй пайда кæныны мидис бæлвырд фæткмæ гæсгæ фыст; ныхасы грамматикон хæрзхæддзинад; бæлвырд темæмæгæсгæ фыссын; хъуыдытæ кæрæдзиуыл раст бастæй ныффыссын; бæлвырд стильмæ гæсгæ ныхас саразын; дзырдтæй хъуыдыйы растспайда кæнын; дзырбæстытæ æмæ хъуыдыйæдтæ грамматикон домæнтæм гæсгæ раст аразын; мидисы фæткæвæрд раст æвæрын

Диктантты бәреггөнөнтү нормәтә.

Диктант у скъоладзауты растфыссынады хөрзхъеддзинад бөрөг кёныны сөйраг форметсөй иу. Диктанттө хуыздөр у сөххөст текстөй пайда кёнын, кёцитө хъуамө дзуапп дөсттой литературон сөзаджы нормтөм сөмө скъоладзаутөн сө кармө гөсгө уой сөнцонөмбарөн.

Диктантты нормаете.

	Дзырдуатон	Контролон
9 къл.	30	150

Фиппаинаг. Нымайæм куыд сæрмагонд, афтæ æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ дæр.

Куыстыты нормæтæ.

<i>кълас</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
диктанттѳе	6	2	2
изложениттѳе	3	2	2
нывѳецѳен къласы	1	1	1
Нывѳецѳен хѳедзармѳе	2	1	1

Рæдыдтытæ.

М	мидисы	<	фæцыбыр æй кæн
Н	ныхасы	>	рауæрсæх хъуаг
І	орфографион	U	уагъд дзырд
V	пунктуацион	Z	абзац
Г	грамматикон	[]	уæлдай у
Л	лексикон	7	бынæттæ ивын
С	синтасисон		

- Диктанттæ бæрæггæнгæйæ раст кæнæм, фæлæ рæдыдыл нæ нымайæм ахæм орфографион æмæ пунктуацион рæдыдтытæ:
 - ✓ *дзырд иу рæнхъæй иннæмæ хæссын;*
 - ✓ *рæдыдтытæ ахæм орфограммæтыл, кæцытæ скъолайы программæйы не сты;*
 - ✓ *рæдыдтытæ, нырма цы орфограммæтæ нæ сахуыр кодтой, уыдоныл;*
 - ✓ *сбæрæг кæнæн кæмæн нæй, бæстон ахуыргонд чи не рцыд, ахæм дзырдты растфыссынады*
 - ✓ *авторы пунктуации фысгæйæ.*
- Раст кæнæм, фæлæ рæдыдыл нæ нымайæм, скъоладзау сæнхъуыдыйæ цы рæдыдтытæ фæуагътæ, уыдон (описки) дæр.
- Диктант бæрæггæнгæйæ кæсын хъæуы рæдыдтыты хуызмæ.
- Скъоладзау фысгæйæ фæуадзы хуымæтæг рæдыдтытæ, кæцытæ бæлвырд не вдисынц йæ растфыссынады хæрзхæддзинад. Дыууæ ахæм рæдыды нымайæм иуыл.
- Хуымæтæг рæдыдтытæ сты:
 - ✓ *раиртæстмæ гæсгæ фиппаинагтыл нымад чи у;*
 - ✓ *стыр дамгъæ вазыгджын сæрмагонд нæмтты;*
 - ✓ *иннæ æвзæгтæй æрбайсгæ сæрмагонд нæмтты;*
 - ✓ *иу æрхæцæн нысаны бæсты æндæр æвæрд куы рцæуы;*
 - ✓ *æрхæцæн нысæнттæ куы фембæлынд æмæ дзы иу уагъд куы рцæуы, кæнæ та сæ бынæттæ ивд куы рцæуынц;*
 - ✓ *хъус дарын хъæуы æмхуызон, кæнæ цалдæр хатты цы рæдыдтытæ æмбæлынд, уыдонимæ.*
- Уыцы иу дзырды, кæнæ сæмуидагон дзырдты уидаджы сæмбæлгæ рæдыдтытæ нымайæм иу рæдыдыл.
- Æмхузынон нымайæм рæдыдтытæ иу орфограммæйыл, кæд дзырдты растфыссынад ис ацы дзырды грамматикон хицæндзинады, уæд.
- Кæд дзырды растфыссынад сбæлвырд кæнынæн агурæм æндæр дзырд, кæнæ йæ формæ, уæд уыдон æмхуызон рæдыдтытæ не сты.

Фиппаинаг: *фыццаг æртæ æмхуызон рæдыды нымайæм иуыл, цыппæрæм æмæ а.д. – куыд хицæн рæдыдтытæ.*

1. 5 растгонд редыдсей фылдср ксэм уа, ахсэм диктантсөн йсэ бсэрсэггсөнсөн ныллсэгдср ксэксэм 1 балл.
2. 3 сэмсэ фылдср растгонд редыды ксэм ис, ахсэм куыстсөн нсэй ссэвсрсөн иттсэг хорз бсэрсэггсөнн «5».

Диктантсөн ссэвсрсэм иу бсэрсэггсөнсөн.

- 1) «5» - ссэвсрсэм сснсрседыд куыстсөн. Гснсн ис 1 хуымсэтсэг орфографион, кснсэ 1 хуымсэтсэг пунктуацион редыдсн
- 2) «4» - ссэвсрсэм 2 орфографион сэмсэ 2 пунктуацион редыдсн; кснсэ 1 орфографион сэмсэ 3 пунктуацион редыдсн; кснсэ 4 пунктуацион редыдсн снсэ орфографион редыдтытсэй;
- 3) «3» - ссэвсрсэм- 4 орфографион сэмсэ 4 пунктуацион редыдсн; кснсэ 3 орфографион сэмсэ 5 пунктуацион редыдсн; кснсэ 7 пунктуацион редыдсн снсэ орфографион редыдтытсэй;
- 4) «2» - ссэвсрсэм 7 орфографион сэмсэ 7 пунктуацион редыдсн; кснсэ 6 орфографион сэмсэ 8 пунктуацион редыдсн.
- 5) Уымсэй фылдср редыдтытсн ссэвсрсэм «1»

Контролон куысты ма усэлсэмхассн хсслсэвсрд (фонетикон, лексикон, орфографион, грамматикон) куы уа, усэд ссэвсрсэм 2 бсэрсэггсөнсэны – апы куыстсөн дср хицснсэй.

Усэлсэмхассн хсслсэвсрдсн бсэрсэггсөнсн ссэвсрсэм афтсэ:

- 1) «5» - ссппсэт хсслсэвсрдтсэ дср сты раст конд;
- 2) «4» - $\frac{3}{4}$ (фылдср хай) ссххсст сты;
- 3) «3» - ссрдсэг ссххсстгонд куыстсн;
- 4) «2» - ссрдсэгсэй кьаддср ссххсстгонд куыстсн;
- 5) «1» - ссппындср нсэ ссххсст кодта, усэд.

Дзырдуатон диктантсн ссэвсрсэм бсэрсэггсөнсн афтсэ:

- 1) «5» - ссэвсрсэм сснсрседыд куыстсн
- 2) «4» - 1-2 редыдсн;
- 3) «3» -3-4 редыдсн;
- 4) «2» - 7 редыдсн;
- 5) «1» - уымсэй фылдср